

Impactanalyse kabinetsbeleid langdurige zorg voor de gehandicaptensector – update 3

Inleiding

In juni 2013 heeft de VGN de eerste impactanalyse van het kabinetsbeleid langdurige zorg voor de gehandicaptenzorg gepubliceerd. In december 2013 is een update verschenen, waarin een aantal wijzigingen en uitwerkingen van het beleid waren verwerkt. Kort daarna, op 17 december heeft de staatssecretaris opnieuw beleidswijzigingen aangekondigd. Er worden extra middelen beschikbaar gesteld voor de transitie Wmo, Wlz en Zvw, die grotendeels worden gedekt door beperking van de groeirimte. Verder heeft VWS aangegeven voor een aantal zorgsoorten andere keuzes met betrekking tot het domein waartoe zij behoren te maken dan waar eerder van uit is gegaan. Na het verschijnen van update 2 is gebleken dat zowel de groeirimte in de Wlz als in de Wmo en de Jeugdwet wordt beperkt in 2015 en 2016, terwijl de VGN dit alleen voor de Wlz heeft doorgerekend. In de voorliggende impactanalyse gaat de VGN in op de financiële gevolgen die deze maatregelen voor de gehandicaptenzorgsector hebben. Daarbij worden de uitgangspunten overzichtelijk weergegeven zodat individuele aanbieders hiermee de gevolgen van de maatregelen voor de eigen instelling in kaart kunnen brengen.

Aanpassingen

Ten opzichte van update 2 is het groeipercentage ook in de Wmo en in de Jeugdwet verlaagd tot de demogroei van 1,4%.

De belangrijkste aanpassingen in het beleid ten opzichte van de analyse in update 1 betreffen:

- Gewijzigd beleid¹:
 - Structureel € 200 miljoen extra voor de transitie Wmo
 - Incidenteel € 125 miljoen extra in 2015 voor de transitie Wlz, € 75 mln in 2016 en € 70 mln in 2017
 - Incidenteel € 100 miljoen extra in 2015 voor de transitie Zvw
 - Daling groeirimte naar 1,4% in 2015 (was 2%) en 2016 (was 2,5%)

- Nadere uitwerking VWS:
 - Persoonlijke verzorging voor cliënten met een LG grondslag onder 18 jaar blijft toch in de Jeugdwet in plaats van de Zvw
 - Extramurale behandeling ZG gaan in 2015 naar de Zvw en komt niet eerst in een subsidieregeling onder de Wet Langdurige Zorg (Wlz)
 - Er is onduidelijkheid over de LVG pakketten voor jongeren vanaf 18 jaar. Wij gingen ervan uit dat dit door zou lopen in de Jeugdwet. VWS heeft aangegeven nog geen besluit genomen te hebben over het domein. We gaan er in de berekening van uit dat de korting gelijk is aan de korting in de Jeugdwet, maar plaatsen het buiten een domein.

¹ Brief Staatssecretaris 17-12-2013, 'Zorg en ondersteuning dichtbij'. De extra middelen zijn bestemd voor alle sectoren en niet specifiek voor de gehandicaptenzorg

Kortingen

In tabel 1 zijn de kortingen (cumulatief) weergegeven die als basis voor de berekening van de financiële gevolgen worden gebruikt.

Kortingen/extra middelen per jaar	2014	2015	2016	2017
Begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf Wmo		25%	25%	25%
Persoonlijke verzorging Wmo (VG, ZG)		15%	15%	15%
Begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf jeugdwet		14%	20%	25%
Persoonlijke verzorging Jeugdwet (VG, LG en ZG)		15%	15%	15%
Overig Jeugdwet		4%	10%	15%
Verpleging Zvw				5%
Persoonlijke verzorging Zvw (LG 18+)		15%	15%	15%
Tariefsmaatregel care (intramuraal + verpleging)	0,8%	1%	1%	1,25%
Kern AWBZ/Wet Langdurige Zorg				5%
Extramurale BH				5%
Beperking contracteerruimte AWBZ ²	- € 265 mln	- € 30 mln	- € 30 mln	- € 30 mln
Extra middelen Wlz ²		+ € 125 mln	+ € 75 mln	+ € 70 mln
Extra middelen Wmo ²		+ € 200 mln	+ € 200 mln	+ € 200 mln

Tabel 1. Kortingen en extra middelen per jaar

De kortingspercentages zijn afgeleid van de bedragen die de maatregelen moeten opbrengen volgens het regeerakkoord en de aanpassingen daarop. Hierdoor kunnen de werkelijke

² AWBZ breed, hiervan het aandeel GHZ naar schatting 33%

percentages per jaar afwijken van de structurele koringspercentages die in de tabel staan vermeld. Het gaat hier, met uitzondering van de tariefsmaatregel Care, om budgetkortingen. Deze kunnen gevolgen hebben voor tarieven, maar ook voor volume of prestatiemix, afhankelijk van het beleid van de inkoopende partij. Bovenop de overheidskortingen voeren de zorgkantoren via hun eigen inkoopbeleid nog kortingen door op de tarieven. Het onderste deel van de tabel geeft de beperking groeiruimte en extra middelen weer, deze bedragen zijn AWBZ breed. De kortingen en extra middelen zijn cumulatief weergegeven. Vervolgens worden de kortingen per maatregel toegelicht.

In tabel 2 worden de (aangepaste) groeippercentages per domein aangegeven.

Groeipcentage	2013	2014	2015	2016	2017
Groei AWBZ/Zvw in elk jaar*	2,5%	2,0%	1,4%	1,4%	2,5%
Groei Wmo/Jeugdwet in elk jaar	2,5%	2,5%	1,4%	1,4%	2,5%

Tabel 2. Groeippercentages per jaar

*De groeirruimte AWBZ wordt in 2016 beperkt met 10 miljoen en in 2017 met 160 miljoen (AWBZ breed). Hierdoor is de groei in die jaren lager dan de genoemde percentages.

Toelichting

Korting Wmo

Bij de overheveling van begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf voor volwassenen vanaf 18 jaar per 2015 naar de Wmo wordt het budget structureel met ongeveer 25% gekort. Voor persoonlijke verzorging (VG en ZG) geldt een structureel kortingspercentage van circa 15%. De gemeenten hebben beleidsvrijheid bij de besteding en moeten ook de beheerskosten daaruit bekostigen.

Korting Jeugdwet

Voor de Jeugdwet geldt een algemene korting van 4% in 2015, 10% in 2016 en 15% in 2017. De begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf voor cliënten tot 18 jaar komt per 2015 onder de jeugdwet. Voor deze onderdelen geldt dat bovenop de algemene korting een extra decentralisatiekorting geldt van 10% per jaar. Verder wordt de persoonlijke verzorging tot 18 jaar overgeheveld naar de Jeugdwet. Hiervoor geldt een korting van 15% vanaf 2015. Ook de extramurale behandeling VG voor kinderen tot 18 jaar komt in de Jeugdwet. Tot slot gaat de behandeling met verblijf voor LVG cliënten (tot 18 jaar) over naar de Jeugdwet (LVG ZZPs). De budgetten voor deze zorg en behandeling worden gekort met de algemene korting Jeugdwet. Zoals bij de aanpassingen aangegeven, is nog onduidelijk waar de cliënten met ZPP LVG vanaf 18 jaar terecht komen.

Ook hier geldt dat dit het beschikbare budget voor de gemeenten vormt en dat zij beleidsvrijheid hebben voor de besteding.

Korting Zvw

De korting in de Zvw betreft verpleging, dat per 2015 wordt overgeheveld. Daarnaast wordt ook de persoonlijke verzorging voor cliënten in de LG vanaf 18 jaar overgeheveld naar de Zvw. Tot slot wordt de extramurale behandeling ZG³ per 2015 overgeheveld naar de Zvw.

In 2015 en 2016 worden nog nader in te vullen budgetplafonds afgesproken. In 2017 worden de verzekeraars risicodragend voor extramurale verpleging. Hiermee wordt een besparing van 5% ingeboekt. Voor de persoonlijke verzorging geldt een korting van 15% vanaf 2015. We gaan uit van een korting op de extramurale behandeling ZG van 5% in 2017⁴.

Tariefsmaatregel Care

Een maatregel die in het Zorgakkoord is afgesproken is de korting op de intramurale zorg en verpleging. Deze korting loopt op van ongeveer 0,8% in 2014 tot 1,25% in 2017.

Korting Wet Langdurige Zorg

De korting op het deel van de huidige AWBZ dat onder de Wet Langdurige Zorg blijft, is structureel ongeveer 5% vanaf 2017.

Korting extramurale behandeling

Het kabinet heeft aangegeven dat extramurale behandeling voor lichamelijk gehandicapte cliënten en voor verstandelijk beperkte cliënten vanaf 18 jaar op termijn naar de Zvw zal gaan. Omdat eerst nader uitgezocht moet worden of dat voor alle vormen van behandeling het geschikte domein is, wordt deze zorg eerst in een aparte subsidieregeling onder de Wlz geplaatst. We nemen in de macro-berekening een korting van 5% mee in 2017, omdat zowel in de kern-AWBZ als in de Zvw dit kortingspercentage wordt gehanteerd.

Beperking contracteerruimte 2014

In 2014 wordt voor een periode van één jaar de AWBZ brede contracteerruimte beperkt met € 265 miljoen. Deze maatregel is genomen ter financiële compensatie voor het schrappen van de maatregel afschaffen aanspraak dagbesteding en beperking aanspraak persoonlijke verzorging die voor 2014 in het regeerakkoord stonden. Daarnaast is in het herfstakkoord een structurele beperking van de contracteerruimte (AWBZ breed) afgesproken van € 30 miljoen vanaf 2015.

Extra middelen Wlz

Voor de zorgvuldige overgang van cliënten naar de Wlz is extra geld beschikbaar.

Extra middelen Wmo

Voor de zorgvuldige overgang van cliënten naar de Wmo en voor ontwikkeling van nieuwe vormen van maatschappelijke ondersteuning, wordt vanaf 2015 € 200 miljoen (Wmo breed) beschikbaar gesteld.

Beperking groeiruumte

Ter dekking van de verzachting van de transitie is in de brief van 17 december 2013 een extra korting op de groeiruumte van € 100 miljoen opgenomen voor 2015 en van € 410 miljoen vanaf

³ M.u.v ZG-BH voor vroegdooven en doofblinden eerste beperking boven 18 jaar die naar de WMO wordt overgeheveld.

⁴ Deze korting is geen onderdeel van de kabinetsmaatregelen

2016. Hierdoor wordt het groeipercentage voor zowel de Wlz als de Wmo en de Jeugdwet bijgesteld tot 1,4% (was 2 respectievelijk 2,5%). Bij het herfstakkoord (september 2013) was al een korting op de groeirimte van € 10 miljoen in 2016 en € 160 miljoen in 2017 aangekondigd.

Loonmatiging

In het zorgakkoord en in het regeerakkoord is ook loonmatiging afgesproken. Het betreft het op nul stellen van de ruimte voor de incidentele looncomponent (ILO) van 2014 tot en met 2017. Onze inzet is dat deze maatregel via de CAO onderhandelingen wordt doorvertaald in de lonen. Daarmee vormt deze maatregel geen extra korting voor instellingen.

Bijstelling loon- en prijsmethodiek

De staatssecretaris heeft in de brief van 17 december 2013 ook aangegeven ter dekking van de maatregelen ter verzachting van de transities, de loon- en prijsmethodiek bij te stellen. Hoe dit precies vorm krijgt is nog niet bekend. In onze financiële berekening wordt geen rekening gehouden met loon- en prijsindexering en blijft deze bijstelling dan ook buiten beschouwing.

Financiële consequenties voor de gehandicaptensector

Met behulp van de kortingen en maatregelen uit tabel 1 en 2, en de meest recente kostengegevens uit 2011, hebben we de consequenties voor de sector in beeld gebracht⁵. Daarnaast gebruiken we voor het extramuraliseren de volgende aannames gedaan, die overeen komen met de aannames van VWS (zie tabel 3).

	2013	2014	2015	2016	2017
Extramuralisering ZP VG 1 en 2; aandeel nieuwe cliënten	5%	15%	25%	35%	45%
Extramuralisering ZP VG 3; aandeel nieuwe cliënten			2,5%	7,5%	12,5%
Extramuralisering ZP LG 1 en 3 ZG aud 1, ZG vis 1; aandeel nieuwe cliënten				10%	20%

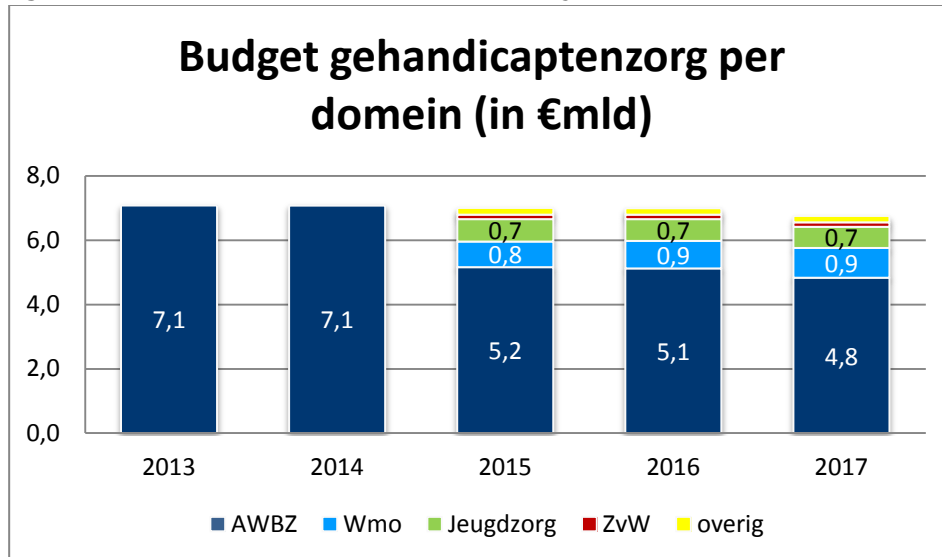
Tabel 3. Aannames extramuralisering

Het extramuraliseren van ZP VG 1 en 2 voor nieuwe cliënten is gestart per 1 januari 2013. Per 2015 komt daar ongeveer de helft van de nieuwe ZP VG 3 cliënten bij. In 2016 volgen de ZP LG 1 en 3 en de ZG aud 1 en ZG vis 1 cliënten⁶. VWS heeft aangegeven uit te gaan van instroom van nieuwe cliënten van 10% per jaar voor alle ZPs. In het eerste jaar van de extramuralisering wordt ervan uitgegaan dat het effect van de maatregel voor 50% geldt vanwege de instroom gedurende het hele jaar (en niet alles per 1 januari). VWS gaat ervan uit dat de beperking van de toegang tot intramurale pakketten VG ook gevolgen heeft voor de LG en ZG pakketten vóór 2016. Daarom gaan we bij deze pakketten wel uit van het volledige effect

⁵ Gemaakte kosten voor zorg in de gehandicaptenzorg zijn gebaseerd op gegevens van de NZa en het CVZ. Niet alle kosten zijn voldoende uitgesplitst naar sector, subsector of leeftijd beschikbaar. Om een beeld te kunnen geven zijn aannames op basis van indicatiecijfers gemaakt. De cijfers uit 2011 zijn op basis van landelijke groeicijfers doorgerekend naar latere jaren. Mogelijk leiden cijfers over 2012 en aanscherping van de aannames tot een iets ander beeld.

⁶ Mogelijk start de extramuralisering van deze pakketten al in 2015, met de start van de Wlz. Dit is echter nog niet bevestigd, daarom gaan we in de berekeningen uit van start 2016.

in 2016. De percentages in de tabel gebruiken we voor de macroberekening. Voor individuele instellingen liggen deze percentages anders. Figuur 1 brengt in beeld wat de financiële effecten van de maatregelen voor de verschillende domeinen zijn.

Figuur 1. Beschikbare budgetten per domein

In figuur 1 is te zien dat de totale beschikbare middelen voor de gehandicaptenzorg in 2017 iets lager liggen dan in 2013⁷. Daarbij dient echter wel opgemerkt te worden dat zonder maatregelen het budget zou groeien tot €7,7 miljard. Per saldo is het gevolg van de kabinetsmaatregelen dat er bijna € 989 miljoen minder beschikbaar is dan zonder maatregelen. Daarbij is van belang dat er geen zekerheid bestaat over de beschikbaarheid van de middelen in de Wmo en in de jeugdzorg voor de huidige gehandicaptenzorg instellingen.

In tabel 4 wordt de onderbouwing gepresenteerd van figuur 1. Hierin is zichtbaar wat er per jaar met de middelen uit de AWBZ gebeurt. In het bovenste deel wordt per maatregel aangegeven wat er uit de AWBZ gaat. In het onderste deel staan de overgehevelde budgetten met korting per domein.

Toelichting

In 2013 zijn de vervoerstarieven gekort. Deze korting is apart inzichtelijk gemaakt om het beeld van de maatregelen uit het regeerakkoord goed zichtbaar te maken. Later is voor 2013 €25 mln beschikbaar gekomen voor vervoer, maar deze komen uit de groeiruimte en zijn daarmee geen extra middelen. In 2013 is ook gestart met de extramuralisering van de VG 1 en 2 pakketten. De zorgkosten bij extramuralisering worden gelijk geschat aan de intramurale zorgkosten. Wel is er minder budget beschikbaar vanwege het wegvallen van de normatieve huisvestingscomponent (NHC) en de verblijfscomponent uit het ZZP tarief (zie regel huisvesting/verblijfscomponent). Deze maatregel loopt door tot in 2017. In 2014 is er een eenmalige korting op de contracteerruimte. Naar schatting 1/3 van deze korting heeft betrekking op de gehandicaptensector. Met het begrotingsakkoord is een extra beperking van de contracteerruimte aangekondigd van € 30 miljoen vanaf 2015. In het herfstakkoord (september

⁷ Hierbij is nog geen rekening gehouden met loon en prijsbijstellingen

FACTSHEET

Februari 2014

2013) is daar nog een beperking van de groeirimte bijgekomen. Verder is er vanaf 2014 een oplopende korting op de intramurale zorg en extramurale verpleging.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
AWBZ 1 januari (excl. PGB)	6.850	7.021	7.197	7.219	7.262	5.231	5.251
Vervoer			-113				
Instroom VG 1,2			-11	-23	-24	-24	-24
Extramuraal VG 1,2			11	23			
Korting contracteerruimte				-87			
Overheveling begeleiding, dagbesteding en vervoer					-868		
overheveling persoonlijke verzorging					-350		
Overheveling verpleging					-64		
Instroom VG3					-15	-31	-31
Overheveling LVG					-309		
Overheveling overig jeugd					-236		
Overheveling behandeling					-241		
Instroom LG 1 en 3, ZG 1						-5	-11
Korting care				-44	-10		-13
Korting kern AWBZ							-259
Beperking groeirimte					-10	-3	-50
Huisvesting/verblijfs-component			-6	-13	-19	-29	-29
AWBZ 31 december	6.850	7.021	7.077	7.074	5.159	5.123	4.833
Wmo					801	857	928
Jeugdzorg					697	672	659
ZvW					137	139	139
Extramurale behandeling					80	81	79
LVG ZZP 18+					127	121	117
Totaal budget door maatregelen	6.850	7.021	7.077	7.074	7.000	6.992	6.753
Budget zonder korting	6.850	7.021	7.084	7.225	7.370	7.554	7.743
Korting			6	151	370	562	989
Korting vervoer			113				

Tabel 4. Verloop van het AWBZ budget voor gehandicaptenzorg (in € mln)

In 2015 start de extramuralisering van VG3. Daarnaast wordt in 2015 de extramurale zorg overgeheveld naar de Wmo, de Zvw en de jeugdwet, met alle kortingen uit tabel 1. In 2016 start de extramuralisering van de ZZPs LG 1 en 3 en ZG aud 1 en vis 1.

In het middelste deel van de tabel is zichtbaar hoe de budgetten per domein zich ontwikkelen. Extramurale behandeling (VG voor volwassenen en LG) is apart aangegeven omdat dit eerst nog als subsidieregeling onder de Wlz blijft. LVG 18+ is apart vermeld omdat op het moment van opstellen niet bekend is, waar deze zorg terecht komt.

Helemaal onderaan in de tabel wordt het resterende budget gerelateerd aan het AWBZ budget zoals dat zich zonder de maatregelen van dit kabinet zou ontwikkelen (met de oorspronkelijke groeipercentages). Hieruit volgt de bij figuur 1 genoemde korting van zo'n € 989 miljoen⁸ in 2017.

Meer informatie

Mevrouw B. (Bianca) Roos

broos@vgn.nl

030-27 39 410

⁸ De korting bestaat uit een € 324 mln lager niveau en € 665 mln groeivermindering; exclusief loon- en prijsbijstelling.

De Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) is de brancheorganisatie die opkomt voor de belangen van aanbieders in de gehandicaptenzorg. De 165 instellingen die bij ons zijn aangesloten, variërend van klein tot groot, bieden zorg en ondersteuning aan mensen met een verstandelijke, lichamelijke en/of zintuiglijke beperking.